

Jméno	Fotografie	Trest
<u>Gavrilo Princip</u>		Trest – 20 let – během věznění zemřel na <u>turberkulózu</u> zemřel v <u>Terezíně 28. dubna 1918</u> (ve věku 23 let)
<u>Vaso Čubrilović</u>		Trest – 16 let V době atentátu mu bylo teprve 17 let, a tak i přesto, že byl souzen, nemohl nad ním být vynesena trest smrti. zemřel v <u>Bělehradě 11. června 1990</u> (ve věku 93 let)
<u>Veljko Čubrilović</u>		Smrt oběšením (popraven 3. února 1915)

Před soudem vyjádřil obviněný Nedeljko Čabrinović lítost nad spáchanými vraždami a následně po vynesení rozsudku obdržel dopis s odpuštěním od tří dětí, jejichž rodiče během atentátu zahynuli. Gavrilo Princip a Nedeljko Čabrinović během věznění zemřeli na turberkulózu. Spolupachatelé, jimž v době činu bylo méně než dvacet let, mohli podle tehdejších rakousko-uherských zákonů obdržet maximální trest ve výši 20 let. Gavrilo Princip se tak díky svému věku absolutnímu trestu vyhnul.

Příjezd na radnici

Arcivévoda Ferdinand s chotí Žofíí opouštějí sarajevskou radnici

Arcivévoda Ferdinand s chotí Žofíí opouštějí sarajevskou radnici Kolona přijela k radnici na plánovanou recepci, arcivévoda zde však projevil pochopitelné příznaky stresu tím, že si odmítl vyslechnout připravený projev primátora Curcice se slovy: „Pane primátore, přijel jsem na návštěvu a přivítán jsem byl bombami. To překračuje všechny meze!“-Vévodkyně Žofie si na chvíli vzala Ferdinanda stranou, něco mu pošeptala do ucha; arcivévoda poté řekl primátorovi: „Začněte tedy svou řeč.“ Arcivévoda se uklidnil a starosta začal svůj proslov. Jakmile domluvil starosta, pokračoval se svým projevem František Ferdinand, který k připravenému textu ještě přidal zmínky o událostech, které se přihodily toho dne v Sarajevu, a poděkoval jeho obyvatelům za uvítací ovace: „Zřel jsem v nich radost z nezdaru toho atentátu.“

Členové Ferdinandova doprovodu začali diskutovat o možnostech, jak zabránit dalším případným pokusům o atentát, přičemž však nevyvodili žádné konkrétní závěry. Návrh přesunout vojenské jednotky nacházející se nedaleko města, aby lemovaly celou trasu průjezdu, byl zamítnut z toho důvodu, že vojáci neměli s sebou na manévrech slavnostní uniformy. Bezpečnost arcivévody tak spočívala v rukou malé sarajevské policejní jednotky. Jediným účinným opatřením bylo přesazení hraběte Harracha ve voze tak, aby seděl po Ferdinandově levici a chránil tak jeho srdce.

Smrtelný zásah

Po návštěvě radnice se arcivévoda Ferdinand rozhodl, že v nemocnici navštíví raněné členy doprovodu zasažené Čabrinovićovou bombou. Žofie se rozhodla zrušit svůj oficiální program, aby mohla doprovázet svého manžela. V 10:45 nastoupil František Ferdinand spolu s chotí Žofíí do automobilu, opět třetího v pořadí.

Gavrilo Princip se právě nacházel v kavárně před lahůdkářským obchodem Moritze Schillera, kde potkal svého přítele, když se před ním objevila limuzína s arcivévodou a jeho spolujezdcí, která chybně odbočila a při couvání se na chvíli zastavila. Princip přiskočil z pravé strany k vozu a vypálil dvě rány z poloautomatické pistole (Fabrique Nationale FN Browning Model 1910 ráže 9 mm se sériovým číslem #19074). Podle Albertiniho „zasáhla první střela Ferdinanda přímo do krční tepny, druhá těžce zranila Žofii Chotkovou v oblasti žaludku“. Princip později vypověděl, že měl v úmyslu usmrtit guvernéra Potioraka a ne Žofii. Obě oběti atentátu zůstaly sedět

na svých sedadlech, zatímco byly převáženy do guvernérovy rezidence k lékařskému ošetření. Podle výpovědi hraběte Harracha byla poslední slova arcivévody Ferdinanda: „Sopherl! Sopherl! Sterbe nicht! Bleibe am Leben für unsere Kinder!“ (česky „Žofinko, Žofinko, neumírej! Zůstaň na živu pro naše děti!“) následovaná slovy „Nic mi není.“ Ferdinand zemřel ještě před příjezdem do guvernérovy rezidence, vévodkyně Žofie z Hohenbergu zemřela o několik minut později.

Kolona vozů

Vůz Gräf & Stift Double Phaeton r. v. 1911, ve kterém jel arcivévoda v době atentátu

Dne 28. června 1914 se František Ferdinand d'Este se svým doprovodem vydal na cestu vlakem z lázní Ilidža do Sarajeva. Na sarajevském nádraží byli očekáváni guvernérem Oskarem Potiorekem a pro Ferdinandovu družinu zde bylo připraveno

celkem šest vozů. Kvůli nedorozumění do prvního vozu omylem nastoupili tři místní policisté spolu s vedoucím bezpečnostní služby. Členové služby, kteří měli svého vedoucího doprovázet, nastoupili až do jednoho ze zadních vozů. Do druhého automobilu v pořadí nastoupili sarajevský primátor a ředitel sarajevského policejního oddělení. Třetím automobilem v koloně byl sportovní Gräf & Stift se staženou střechou, který řídil Leopold Lojka. Do tohoto vozu nastoupili František Ferdinand d'Este, jeho manželka Žofie vévodkyně z Hohenbergu, guvernér Oskar Potiorek a podplukovník Franz von Harrach. První zastávkou a bodem v oficiálním programu arcivévodovy kolony byla inspekce vojenských kasáren. Podle programu se kolona v 10:00 vydala od kasáren směrem k radnici třídou Appel.

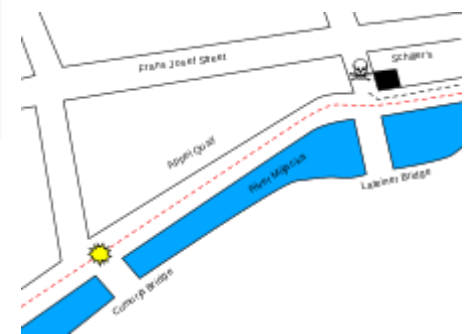
Bombový útok

Mapka s vyznačením místa, kde byl arcivévoda Ferdinand smrtelně zraněn: hvězdička označuje místo neúspěšného bombového útoku; smrtka místo, kde Princip smrtelně zasáhl arcivévodu Ferdinanda i s chotí

Kolona vozů prvního útočníka Mehmedbašiče bez úhony minula.

Organizátor Danilo Ilić útočníka Mehmedbašiče postavil před zahrádku kavárny Mostar Café a vyzbrojil jej bombou.

Mehmedbašič si však čin na poslední chvíli rozmyslel a nezaútočil. Nedaleko od něj stál Vaso Čubrilović, vyzbrojený bombou a pistolí, který se však také k činu neodhodlal. V další části plánované trasy, nedaleko řeky Miljacka, stál Nedeljko Čabrinović, ozbrojený bombou.

V 10:10 se automobil s arcivévodou Ferdinandem přiblížil k Čabrinovićovi, který na vůz hodil bombu. Ta se však odrazila od potahu stažené střechy a spadla zpět na silnici. Nastavení časovače bomby zapříčinilo, že vybuchla až pod vozem následujícím, který byl okamžitě vyřazen z provozu. Výbuch vytvořil v silnici asi 30 cm hluboký kráter a podle agentury Reuters zranil celkem dvacet lidí.

Čabrinović poté polkl připravenou ampulku s kyanidem a skočil do řeky Miljacka. Čabrinovićův pokus o sebevraždu však nevyšel, neboť ampule s kyanidem způsobila pouze zvracení. K utonutí též nedošlo, jelikož je řeka Miljacka velmi mělká. O chvíli později byl zadržen davem přihlížejících svědků a předán policii.

Kolona vozů rychle pokračovala bez zničeného vozu dále směrem k městské radnici. Cvjetko Popović, Gavrilo Princip a Trifun Grabež se na velmi rychle projíždějící kolonu zaútočit neodvážili.

Přesto Františka Ferdinanda okouzila tak, že se kvůli ní nezdráhal čelit císařově nevůli. Žofie sice pocházela ze starého šlechtického rodu Chotků, byla vzdělaná, uměla hovořit několika jazyky, ale to z ní rozhodně hned nedělalo vhodnou nevěstu pro následníka trůnu.

foto: Public domain, Wikimedia Commons

„Příslušníci rodu Habsbursko-lotrinského se mohli oženit a provdat pouze za příslušníka jednoho ze 13 panovnických rodů, které v té době v Evropě žily. Habsburkové byli jedním z nich. A pokud zrovna nebyl volný partner, ženili a vdávali se mezi sebou. Představa, že by řekli ano někomu neurozenému, byla pro císaře Františka Josefa nepřijatelná.“

„Růže, tulipán, karafiát, každá z těch tří květin zvadne, kámen a železo se zlomí, jenom moje láska ne,“ napsal arcivévoda Ferdinand hraběnce Žofii 30. dubna 1894 báseň.

Od té doby až do roku 1914 psal tuto báseň (v nepatrných obměnách) skoro na všechny|

Atentát na Františka Ferdinanda d'Este, arcivévodu a následníka rakousko-uherského trůnu, byl spáchán 28. června 1914 v Sarajevu, hlavním městě Bosny a Hercegoviny. Během jízdy ulicemi města byl arcivévoda František Ferdinand napaden skupinou šesti atentátníků, jejichž vůdcem byl Danilo Ilić. František Ferdinand d'Este a jeho choť, Žofie Chotková, byli po předchozím nezdařeném bombovém útoku na kolonu vozů poté na jiném místě zastřeleni Srbem Gavrilo Principem, příslušníkem organizace Mladá Bosna.

Na vrcholu spiknutí stáli velitel srbské vojenské rozvědky Dragutin Dimitrijević, jeho pravá ruka, major Vojislav Tankosić, a špion Rade Malobabić. Major Tankosić měl na starosti výcvik a ozbrojení atentátníků a umožnil jim přístup do sítě agentů a konspiračních bytů, kterou byly na území Rakousko-Uherska pašovány zbraně.

Během Bosenské krize v roce 1908 Rakousko-Uhersko anektovalo Bosnu a Hercegovinu, která byla dosud protektorátem. Proti této anexi Srbsko razantně protestovalo. K Srbsku se přidal také carské Rusko a Osmanská říše. Srbsko mobilizovalo, čímž se situace vyostřila téměř až k válce. S anexí Bosny a Hercegoviny bylo nakonec Srbsko nuceno souhlasit poté, když carské Rusko zjistilo, že by pro případný konflikt nezískalo podporu západoevropských mocností. Během balkánských válek mezi lety 1912 a 1913 Srbsko vojensky dobylo Makedonii a Kosovo, čímž obsadilo dřívější provincie Osmanské říše a Bulharska.

-Jak to bylo se vztahem Františka Ferdinanda d Este a Žofie Chotkové?

-Kde Žofie Chotková po svatbě s Františkem Ferdinandem d Este žila, kolik spolu měli dětí a jaká společenská omezení musela dodržovat?

-Proč přijíždí arcivévoda František Ferdinand d Este do Sarajeva?

-Kdo měl s návštěvou Františka Ferdinanda d Este v Bosně a Hercegovině největší problém?

-Co v Sarajevu atentátníkům pomohlo provést úspěšný útok na Františka Ferdinanda d Este?

-Kdo úspěšný atentát na Františka Ferdinanda d Este provedl a co se s ním po atentátu stalo?

Napiš do sešitu 2-3 věty či body, ve kterých uvedeš, jak se podle tebe na konci 19. století chovaly, jak jednaly velmoci (např. Velká Británie - Německo - Francie - Rusko - Rakousko-Uhersko), aby rozšířily své koloniální panství, aby upevnily či posílily svůj vliv a své postavení v Evropě (ve světě).